

נושאים על האנוסה פרק אחד עשר יבמות צמ.

עין משפט גזר מצוה

יש א מיי פ"ח מהל' יבום ה"ד טו"ש ע' אה"ע ס"י קטו ט"ה : ב ב מיי שם הל' ה טו"ש ע"ש ס"ה :

תום' חד מקבאמי

ת"ד יש מוכר את אביו להגבות [אמן] כתובתה כיצד ישראל שלקח [עבד] ושפחה מן השוק ולהן בן ושחרו השפחה ונשאה ועמד וכתב כל נכסיו לבנה נמצא זה מוכר אביו לגבות כתובתה. וכולה ר"מ היא והא קמ"ל מטלטלין משתעבדי למתובה איבעי אימא הא לכתובי דעבד כמקרקעי דמי. הא מתני' דלא כהלכתא היא דקמ"ל הלכה (ב) אין גובין מן העבדים. מיהו מבר"י מינה דמתנת ש"מ בטלטלין כירוש' שרויה רבנן ובי"ח גובה מהן לפי תקנת הגאונים שתקנו לגבות לב"ח מטלטלין דיתמי ולא (ט) במתנת ש"מ דין מתנת בריא לו שלא יתא בה"ח גובה ממנה דקמ"ל עשה שורו אפוחיקי ומכורו אין ב"ח גובה הימנו. דהא דר"י (גובה) [כתב] כל נכסיו לבנה ור"י מתנת ש"מ הוא דאי הויא מתנת בריא לר"מ דאמר מטלטלין משתעבדי לכתובה היכי גבינן כתובה ממטלטלין לכתור ידוהיבניהו [במתנה] דהא אפי' באפוחיקי קמ"ל (א) עשה שורו אפוחיקי אין בעל חוב יכול לגבות הימנו אלא לאו ש"מ מתנת ש"מ היא ור"ש דבירוש' שרויה רבנן למיגבה מינה לב"ח וכשעשה לה אפוחיקי נמי לא מצית מוקמת לה דא"כ אפי' לרבנן נמי דאמי מטלטלין לא משתעבדי לכתובה מוכר את אביו לגבות כתובתה. ואיכא דתרוקי לר"מ דאמר מטלטלין משתעבדי לכתובה אפי' מיתמי לכתובתא ב"ח האשה שנפלו לה נכסים הני נמי משתעבדי מן הלקוחות:

אן ס' אה"ע כ"ב (קמ"ח) דר"י סבר דלאן גובין מן העבדים. (ז) ל"ל ולא הויא כמתנת בריא לר"מ דמי כמתנת בריא לא היה ב"ח גובה ממנה וכו'. (א) ל"ע דהא ה"ל עבד מיתמי ועבד מהי אפוחיקי ומכורו ש"מ וכו' רבתי עלמון בסמון דלא מניין לאוקמי עשה לה אפוחיקי דל"כ אפילו לגבינן נמי.

כתב ב' נכסיו לבנה ב'. בסמון מוקי לה כר"מ דלמר מטלטלי משתעבדי לכתובה מימה לר"מ דבכל דוכתא משמע דמינייה פליגי בהאומר דקדושין (דף ס"ה): גבי שנים שבאו ממדינת הים וצבילה עמהן כו' דקאמר אשה גזבה כתובתה מן הצבילה ומוקי לה כר"מ וכן צנדרים (דף ס"ה): גבי אפילו אשה מוכר שער ראשך חייב אשה ליתן לה כתובה שמע מינה מטלטלי משתעבדי לכתובה והא עיקר פלוגמיהו בהאשה שנפלו (כתובות ד' פ: ושם) גבי הניח אחיו מעות כו' דפליגי התם ר"מ ורבנן אי משתעבדי לכתובה או לא משמע דיתמי פליגי אבל מינייה מודו רבנן דמשתעבדי כמו צנעל חוז דאפילו מגלימא דעל כתפיה ואר"ת דיבס צמקוס אחיו קאי והוי כמינייה אבל מיתמי אפילו רבי מאיר מודה דלא משתעבדי וכן נראה לר"י דאי לר"מ מיתמי נמי אית ליה דמשתעבדי א"כ סברת ר"מ הפוכה מדרבנן דלרבנן כתובה גרועה מצי"ח דמטלטלי לא משתעבדי לכתובה אפי' מינייה וצ"ח אפי' מגלימא דעל כתפיה ולר"מ עדיפא דאפילו מטלטלי דיתמי משתעבדי לה ולצ"ח לא משתעבדי אלא ודאי לכ"ע מטלטלי דיתמי לא משתעבדי לכתובה ומיהו קשה דהכא משמע דמטלטלי דמתנה משתעבדי לר"מ ומתנה אלימא מיתמי דשטרטא שאין צו אחריות לא גבי ממקבל מתנה כדמשמע צ"ח דצ"ח אחריות נכסים יחזיר ולא חיישינן שמא יעשה קנויאל על מקבל מתנה ואילו מיתמי אפי' מלוה על פה קמ"ל (צ"ב דף קטו). דגבי ואר"י דהכא צמנת ש"מ איירי דגרועה כגון ירושה אבל ממתנת צריא לא גביא וכן משמע צ"ח נוחלין דקאמר מה וירוש' דלאורייתא אלמנתו מונית מנכסיו מתנת ש"מ דרבנן לא כ"ש ולפי מה שתקנו דגובה אשה לכתובה ממטלטלי דיתמי כ"ש דגביא ממטלטלי דמתנת ש"מ אבל ממתנת צריא דעדיפא לא תקינו שמגבה:

ב' נ' מאיר היא דאמר מטלטלי משתעבדי לכתובה. אע"ג דבכל דוכתא אמרינן הוקשו עבדים לקרקעות הכא יש למושכס כמטלטלי דלא סמכה דעתה עליויהו לפי שמתים וצורחים וללישנא דחשיב להו מקרקעי סבר דסמכה דעתה עליויהו כמו קרקעות:

ספק אשת אחיו ואשת בן אחיו. אמרי' בירושלמי זאת אומרת מותר לאדם לישא אשת בן אחיו פי' אע"פ שיכול לצא לידי ביטול מלכות יצמין אס' אשה ומתו בני הכלה חולצין ולא מייבמין שהוא ספק אשת אחיו ספק אשת אחיו בני הזקנה או חולצין או מייבמין שספק אשת אחיו ואשת בן אחיו - מתו הכשרים התערבות לבני הזקנה חולצין ולא מייבמין שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו לבני הכלה אחד חולצין ואחד מייבם "כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה הרי אלו אוכלים בתרומה וחולקין חלק אחד בגורן ואינן

יש חולץ לאחוסו מספק. אע"פ שהיא עשרה נשים הפטורות צרותיהן וכן לבתו ואמנו: אמו ואשה אחרת. שילדו שני זכרים במחצא והוא א' מהן ולהן שני זכרים ודאין כגון רחל אשת יעקב שהיה לה יוסף ממנו וחסה אשת ראובן שהיה לה חזרון ממנו וחזרו וילדו שני זכרים במחצא ומתו יעקב וראובן וצא יוסף צנה של רחל ונשא חנה אמנו של חזרון וחזרון נשא את רחל ומתו יוסף וחזרון ונפלו לפני התערבות רחל לפני צנה של חנה שהיא אחי חזרון וחסה לפני צנה של רחל שהיא אחי יוסף ומתו שאין ידוע מי צנה ומי צימה לריכה חליצה משניהן נמצא כל אחד ואחד חולץ לאמו מספק: ה"ג לאחוסו מספק ילדו אמו ואשה אחרת שילדו שני זכרים וחסה ועמדו שני אחים מן האב ונשאוס חולץ לשניהן נמצא

חולץ לאחוסו מספק. כך שנויה במוספ' (דמכילתין פ"ב ה"ב). אמו שילדה מאיש אחר שנשא אשה לאחר מיתת אבי וילדה עם אשה אחרת שמהן שתי נקבות ואין ידוע איזו צמ לאחיו אס ועמדו שני אחים שהיו לזה מאביו שלא מאמו ונשאוס לשתי הנקבות הללו המערובות ונפלו שמהן שתי נקבות וחסה אחת מהן חלוצה ואלו היה מכירה לא היתה לריכה חליצה ועכשיו שאין מכירה שמהן לריכות חליצה. לישנא אחרתה וצאו אחיהן שלא מאותה האם ונשאוס אחיו של ראובן נשא אשת ואחיו של חזרון נשא אשת ראובן חולץ לאשת אחיו ונשאוס אחותו היא וכן חזרון ז"ו שמעתי ולצ"י מנגמ"ס צ"ה דהא שמא לאו אחותו היא והכי איבעי ליה למימר זה חולץ לספק אחותו וזה חולץ לספק אחותו ודאי לאחוסו מספק משמע שחלץ ודאי לאחוסו מחמת ספק שצדו: אסו ואשה אחרת. אשת ראובן ואשת כלב שילדו שתי נקבות במחצא נמצאת האחת בתו וצאו (אחיהן אחי הצעלים הם) שני אחי ראובן ונשאוס נמצא ראובן חולץ לבתו מספק שמהן צריכות חליצה ואס היה מכיר בתו היתה פטורה ואס שני אחי כלב נשאוס הרי כלב חולץ לבתו מספק. ולשון מורי' אחיו של ראובן נשא אשת ואחיו של כלב נשא אשת ראובן חולץ לאשת אחיו ואע"פ שספק בתו היא וכן כלב ולא היינו נמי חולץ לבתו מספק אלא חולץ לספק בתו: **אחד עובד כוכבים ואחר גר.** דבנים שילדה שפחה תחת ידי העובד כוכבים המוכרה אינן עבדים דקמ"ל בהחולץ (לעיל מו). מהם תקנוי' אס קונים מהם ולא הם מכס ולא הם קונים זה מזה: שחרר אס השפחה. והרי היא כשראליה וצא עליה העבד הולד ממור: ולסם בן. ולא קנה את הבן: וכפס לו כל נכסיו. ומת והרי אמו מובעת כתובתה מן הנכסים: כולה ר"מ היא. והמתנתא דביתא דיש מוכר ר"מ נמי אמרה וסיפא דקמיתתא היא ומש"ה קמי עבד לכתובה דר"מ סבר מטלטלים משתעבדי לכתובה צמ' כתובות צפ' האשה שנפלו (ד' פ: דקמתי הניח פירות התלושים מן הקרקע כו': ב' מתני' לבני הכלה ודאי: אחר. מן התערבות חולץ תמלה ואכ"כ מייבס השני ממ"ס אס יצמנו היא הרי טוב ואס אשת בן אחיו היא הרי חלץ לה יצמה ומותר לו: אוילין ספרומה. אחד כהן ואחד עבד כהן: חולקין חלק אחד. מפרש בגמ' (ע"ב):

(א) [מוספתא פ"ב], (ב) [מוספ' קדושין פ"ה ע"ש], (ג) [לעיל טו: מה]. (ד) [מוספתא קדושין פ"ה], (ה) [כתובות פ"ה קדושין ס"ה], (ו) [גיטין פ"ה לט. כ"ק יב. כ"ב סת. ק"ג]. (ז) [גיטין מז: [ממורה ח.], (ח) [ויקרא כה. ט] כ"ל אה"י, (י) [וע' היטב מוס' לעיל סג: ד"ה והטעם],

גליון הש"ס

תום' ד"ה פני בתי. דלא סבכה דעתה וכו'. וכו' הרש"ס צ"ב ד' קמח ע"א ד"ה ור"י:

מוסף רש"י

ומטלטלי משתעבדי לכתובה. ור"מ היא דאמר נמספת כתובות בהאשה שנפלו לה נכסים (פ:) גבי שומרת יבם שכתובתה על נכס צבילה הראשון הניח אחיו מעות ילקח בהם קרקע ויהא אולם פירות, אלמא מעות משתעבדי לכתובה [קדושין פ"ה]. בהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה. ואין ידוע אי זה סבן ואי זה העבד (תמורה ח.). הרי אלו אוכלין בתרומה. שיהיה ממה נפשך דמד סבן ומד עבד סבן [גיטין ח.].

יצמין אס ימות ותפול לפני (א) האחין אפ"ה מותר מכאן יכול להיות ראה לפירוש ריב"ז שפי' צבאל על יצמתו (לעיל סג): והנשא בת אחותו דוקא בת אחותו אבל בת אחיו אין עושה כ"כ מזה דמבטל מלכות יצמין: ואין

יצמין אס ימות ותפול לפני (א) האחין אפ"ה מותר מכאן יכול להיות ראה לפירוש ריב"ז שפי' צבאל על יצמתו (לעיל סג): והנשא בת אחותו דוקא בת אחותו אבל בת אחיו אין עושה כ"כ מזה דמבטל מלכות יצמין: ואין